

§ 91

Regionstyrelsens svar på allmänna beredningens verksamhetsrapport 2018

Dnr 782-2019

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att:

1. Regionfullmäktige godkänner regionstyrelsens hantering av allmänna beredningens verksamhetsrapport för år 2018.
2. Regionstyrelsen får i uppdrag att säkerställa att uppdragen genomförs och återrapporteras till fullmäktiges beredningar i samband med återföringsdagen 2020.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen delar allmänna beredningens slutsatser om vikten gällande ungas behov av inflytande och möjlighet att påverka. Unga är viktiga för länet och dess framtid. Det är därför viktigt att ungdomar i länet ges möjlighet till inflytande och möjligheter att kunna påverka samhällsutvecklingen. I detta sammanhang anser styrelsen att regionens goda arbete inom området ska fortsätta och även utvecklas.

Sammanfattning

Allmänna beredningens uppgift är att öka kunskapen om medborgarnas behov och verka för bättre kontakter mellan medborgare och förtroendevalda. Under 2018 har de haft i uppdrag att arbeta med vilket behov ungdomar har av inflytande och möjlighet att påverka. I ärendet redovisar regionstyrelsen de åtgärder de planerar att vidta för att möta de av beredningen identifierade behoven som redovisats i verksamhetsrapporten.

Ärendet

Allmänna beredningen har under 2018 arbetat med uppdraget *Vilket behov har ungdomar av inflytande och möjlighet att påverka?* Uppdraget ska utföras med utgångspunkt från allmänna beredningens uppdrag från 2017 om civilsamhällets behov av samverkan med Region Norrbotten.

Beredningen lämnar i sin rapport följande slutsatser:

- Ungdomars behov av inflytande och möjlighet att påverka ökar med åldern. Ju närmare vuxenlivet ungdomarna kommer, desto mer engagemang och behov har de av att påverka på olika nivåer.
- Ungdomar har behov av att påverka inom ett flertal olika områden som rör både deras situation idag och deras framtida möjligheter att stanna i länet.
- Frågor som är viktiga för unga att påverka inkluderar:
 - Utbudet av kollektivtrafik både inom den egna kommunen och till andra delar av länet.

- Tillgången till bostäder för unga.
- Utbudet och tillgången till högre utbildning
- Utbudet av yrkesmöjligheter i länet
- Utbudet av fritidssysselsättningar
- Tillgången till vård i närområdet
- Kostnader för körkort och drivmedel

Regionstyrelsens beredning av allmänna beredningens verksamhetsrapport 2018

Vissa av de frågor som unga bedömer som viktiga att påverka ligger inom det kommunala ansvarsområdet vilket gör det svårt för Region Norrbotten att kunna påverka. I följande avsnitt ger regionstyrelsen en övergripande sammanfattning av arbete som pågår i regionen inom de behovsområden som allmänna beredningen har redovisat i sin verksamhetsrapport.

Ungdomars behov av inflytande och möjlighet att påverka ökar med åldern.

Region Norrbottens länsungdomsråd består av unga i åldern 15-25 år, även om de i praktiken främst består av gymnasieungdomar (eftersom många flyttar efter gymnasiet). Grunden för länsungdomsrådets arbete har varit kulturplanens mål om barns och ungdomars delaktighet i kulturutbud och kulturutveckling. Med tiden har dock länsungdomsrådet involverats och fått möjlighet att engagera sig i många andra frågor, varav flera beskrivs nedan. De har till exempel varit med under Almedalsveckan och de deltog även i Jokkmokk Arctic Talks för att ge ungas perspektiv på de aktuella frågorna.

Ungdomar har behov av att påverka inom ett flertal olika områden som rör både deras situation idag och deras framtida möjligheter att stanna i länet.

Länsungdomsrådet har varit delaktigt i arbetet med att ta fram den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och där bekräftas de behov som beredningen också identifierat. I arbetet med RUS:en har därför ungas synpunkter tagits tillvara.

Ett annat exempel på där unga involverats och ges möjlighet att påverka är projektet *Norrbotten för alla* som Region Norrbotten driver tillsammans med Norrbottens Bildningsförbund. Projektet handlar om att få fler av länets invånare att engagera sig i de frågor som handlar om länets långsiktiga utveckling och främja den demokratiska utvecklingen. Arbetet går ut på att ta fram en studiecirkel, som bygger på de utmaningar och samhällsförändringar som beskrivs i den regionala utvecklingsstrategin. Studiecirkeln, som kan användas som ett utbildningsmaterial, vänder sig till norrbottningar över 18 år, gymnasieelever och folkhögskoleelever. En grupp 18-åringar har fått vara referensgrupp vid framtagandet av materialet Under våren 2019 testas materialet på årkurs 3 i gymnasiet.

Frågor som är viktiga för unga att påverka:

1. *Utbud av kollektivtrafik* är både en lokal och regional ansvarsfråga. Kollektivtrafik på regional nivå hanteras av Länstrafiken som också är den aktör

som har dialog med kunderna, även de unga. Här pågår ständigt ett arbete med att göra turerna så effektiva som möjligt för de som studie- och arbetspendlar. Region Norrbotten har blivit inbjuden till en gymnasieskola i Luleå för att prata om kollektivtrafik och infrastruktur. Detta kan ge oss inspel på vad unga har för behov i framtiden och ge en bild om vad som fungerar mer och mindre bra i länet.

2. *Tillgång till bostäder för unga* är i dagsläget en lokal fråga för kommunerna att hantera. Det finns dock ett förslag på en ny bostadsförsörjningslag där förslaget är att regionerna ska få ett nytt ansvar att i nära dialog med länsstyrelsen och kommunerna ta fram en regional analys som visar på vårt läns specifika förutsättningar för att klara bostadsbristen. Fram till dess är dialogen i kommunernas ordinarie översiktplaneprocess det närmaste regionen kommer bostadsförsörjningsfrågan.

3-4. *Utbud och tillgång till högre utbildning och utbud av yrkesmöjligheter i länet:* Kopplat till det regionala kompetensförsörjningsuppdraget arbetar Region Norrbotten med att påverka Luleå tekniska universitet om att möjliggöra fler utbildningar på distans. Regionen arbetar också med att utveckla utbudet av yrkeshögskoleutbildningar (YH-utbildningar) som är 1-2-åriga utbildningar som utgår från branschens behov av arbetskraft. Den som går en sådan utbildning är därför mer eller mindre garanterad arbete inom utbildningsområdet. Inom ramen för samma uppdrag har Region Norrbotten gjort en kartläggning som visar att alla länets kommuner har ett lärcentrum i någon form med tentamensservice. Detta innebär att det i alla kommuner finns möjlighet att läsa högre utbildning på distans och sedan skriva tentamen i sin hemkommun, detta underlättar för unga att kunna bo kvar på sin hemort och samtidigt studera högre utbildningar.

I den regionala utvecklingsstrategin, som länsutvecklingsrådet varit delaktiga i, lyfts vikten av att länet breddar sitt näringsliv för att bli mindre sårbara och samtidigt attrahera arbetskraft och få människor att vilja arbeta i länet. Här handlar det om att näringar kopplade till malm, skog och vattenkraft måste kompletteras med till exempel kulturella och kreativa näringar och s.k. gröna näringar.

5. *Utbudet av fritidssysselsättningar* är både en lokal och regional fråga. Det regionen kan bidra med här är till exempel möjligheten för unga att söka arrangörstöd för att arrangera olika evenemang inom kulturområdet. Genom verksamhetsbidrag till folkbildning och ideella organisationer kan regionen också i viss mån bidra till fritidsaktiviteter till unga. I övrigt är detta främst en fråga som kommunerna ansvarar för.

6. *Tillgången till vård i närområdet* uppges av de unga vara en viktig fråga att kunna påverka. Region Norrbotten har tagit fram en gemensam målbild för framtidens hälsa och vård med sikte på 2035. Viktiga delar i detta arbete är att individen och medborgaren får stöd att främja sin hälsa, är en aktiv och delaktig partner i vården, får nära vård på nya sätt och en god och samordnad vård på jämställda och jämlika villkor. Även i detta arbete har länsutvecklingsrådet varit involverade och kunnat komma med synpunkter. Tanken med arbetet är att vården ska komma närmare medborgaren genom användandet av digital teknik, på så sätt kan patienter slippa långa resor. Den digitala tekniken bidrar också till att kontakt med hälso- och sjukvården kan ske på nya sätt. Här är 1177 Vårdguiden redan idag ett effektivt sätt för patienter att komma i kontakt och kommunicera med sin hälsocentral eller mottagning.

Ett exempel som specifikt riktar sig till unga är den digitala ungdomsmottagningen som startats i Piteå där planen nu är att tillgängliggöra tekniken till fler ställen.

7. *Kostnader för körkort och drivmedel* kan, som beredningen beskriver i sin rapport, vara en viktig kvalifikation för många yrken, och i många glesbygdskommuner även en förutsättning för att kunna ta sig till ett arbete. Det finns idag kommuner som har valt att ta kostnaden för ett körkort för medborgare som fyller 18 år. Enligt en dom från Regeringsrätten 2009 slås dock fast att detta bara är lagligt för gymnasieprogram som handlar om att till exempel utbilda sig till chaufförer eller maskinförare. Trots detta verkar det finnas kommuner som även erbjuder körkortsutbildning till andra målgrupper på gymnasiet. Drivmedelsfrågan har regionen dock svårt att påverka.

Uppdrag

Mot bakgrund av det redovisade avser regionstyrelsen att vidta följande åtgärder:

- Se över och utveckla länsungdomsrådets roll kopplat till Region Norrbottens roll som regionalt utvecklingsansvarig.
- I samband med kommundialoger om genomförande av RUS och Norrbottens kulturplan ta upp frågor om ungas behov som ligger inom det kommunala ansvarsområdet.
- Ge regionala kollektivtrafikmyndigheten i uppdrag att involvera unga i arbetet med trafikförsörjningsprogrammet.
- Se över om körkortsproblematiken kan hanteras inom ramen för kompetensförsörjningsuppdraget.

Uppföljning

Regionstyrelsen kommer att följa upp och rapportera vidtagna åtgärder i de frågor som beredningen uppmärksammat på en återföringsdag 2020 för fullmäktiges beredningar där det också finns utrymme för dialog och frågeställningar.

Bilagor:

Allmänna beredningens verksamhetsrapport 2018

Protokollsutdrag skickas till:

Regional utvecklingsdirektör
Verksamhetsdirektöre